

Det kongelige Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår saksbehandler: Knut Wik
Tlf. 73 86 60 11
E-post: knut.wik@stfk.no
Postmottak: postmottak@stfk.no

Deres ref.: 200803829-/TJB
Vår ref.: 200909407-2
Oppgis ved alle henvendelser
Vår dato: 30.9.2009

Høring av forslag til Nasjonalt digitalt universitetsmuseum (NDU)

Vi viser til brev datert 01.07.2009.

I det følgende velger vi å konsentrere oss om generelle kommentarer til utvalgsrapporten. Vi berører med andre ord ikke NDUs mandat og videre organisering.

Vår kontekst

I samsvar med St.meld. nr. 24 (2008–2009) Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv, og St.meld. nr. 49 (2008–2009) Framtidas museum, skal digitaliseringstiltak gis en høy prioritet i åra framover. Tiltakene skal ta utgangspunkt i følgende mål:

- Vi skal nå en enda høyere grad av samarbeid mellom arkiv, bibliotek og museer
- Vi skal befinne oss på et internasjonalt høyt nivå kvalitativt
- Vi skal ha oppnådd en høy kvalitet og være i front mht teknologiutviklinga
- Vi skal nå nye og yngre brukere
- Vi skal hevde ABM sektorens rolle og betydning i samfunnet

ABM sektoren ser inn ei ny tid. Digital informasjonsteknologi beherskes i stor grad av allmennheten. Brukerne er annerledes, de nøyer seg ikke bare med et begrenset tilfang eller tilbud. De vil ha alt, og ikke nok med det, de vil legge til sin egen kunnskap også. De kommer i et helt annet antall enn før og er stadig mer kompetente. De er gamle og unge, fra by og land, akademikere og ikke-akademikere

I denne sammenhengen er det relevant å sitere rapporten fra NDU-utvalget. Christian Emil Ore, Kulturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo uttrykte i 1997 at et viktig mål (med digitaliseringen) å tilgjengeliggjøre kildematerialet som universitetene forvalter for å:

fjern(e) behovet for nærhet til kildene for store deler av forskersamfunnet og for allmennheten. Informasjonsteknologi vil <...> kunne bidra til en "demokratisering" av kilder i form av allmenn tilgang." Ore 1997:29. (jfr. s 40)

Demokratisering og allmenn tilgang er høyst aktuelle stikkord også i 2009..

Samhandling med arkiv- og biblioteksektoren

Det er gjort store framskritt i utviklingen av et nødvendig samspill mellom arkiv, bibliotek og museum de siste åra. I Sør-Trøndelag ser vi nå gode resultater fra et treårig utviklingsprosjekt med tema regionalt ABM-samarbeid. (se Kultimathule.no) Her deltar både Museene i Sør-Trøndelag, Statsarkivet og Universitetsbiblioteket i Trondheim for å nevne noen sentrale aktører. Nasjonalbiblioteket er også en svært viktig samarbeidspartner i flere sammenhenger. I NDU-utvalgets rapport savner vi en klarere drøfting og prioritering av denne nødvendige samhandlingen i utviklingen av et digitalt museum.

"Digitaliseringsfasen – fra ting til forståelige bits"

I NDU rapportens kapittel 2.4, s23-27, beskrives og drøftes forholdet mellom innhentings-, konverterings- og formidlingsfasen. Under konverteringsfasen beskrives behovet for ulike "filtre" for å skjerme informasjon. Vi mener at dette utelukkende bør baseres på hensyn til personvern og personopplysningsloven og til sikring av samlingene. Grunnholdningen må være at alt skal være tilgjengelig for allmennheten og ikke bare for forskning og forvaltning. Rapporten peker videre på nødvendigheten av å utarbeide felles ontologier og tesauruser (begrep/terminologi/enmeord), samt videreutvikle et enhetlig databasesystem. Dette støttes fordi det gjør at en lett kan "høste" de til for eksempel det nasjonale ABM søket og Europeana. Tilnærmingen til materialet bør i prinsippet være det samme for alt kulturhistorisk materiale.

Mye materiale vil ikke være meningsbærende for brukere uten at det settes i en kontekst. Dette betyr at videre bearbeidet publisering av materiale krever både bruk av nettpedagogikk, samt en god interaksjonsdesign tilpasset brukerne. Dette er et svært viktig arbeid som vi ser fram til å se resultatene av. Formidlingsfasen bør imidlertid skilles fra de to første fasene som dreier seg om å gjøre grunndata tilgjengelig for forskning, forvaltning og allmennhet. Grunndata er sjølsagt også viktig for bearbeiding og popularisering av materiale. Vår erfaring med formidling av bearbeidet kildemateriale for webpublisering, kildenett.no, har vist at dette er svært ressurskrevende. Formidlingsfasen kan og bør skilles fra innsamlings- og konverteringsfasen, men likevel ha i sitt utspring i museenes fagmiljøer. Forskningsresultater/-rapporter og god popularisering av disse blir i dag i større og større grad publisert i digitalt format og samtidig og ofte i stedet for på papir.

Etablering av ett nasjonalt digitalt museum

Det er vår mening at et nasjonalt digitalt museum bør etableres for hele museumssektoren. Sør-Trøndelag fylkeskommune har over år lagt til rette for og deltatt aktivt i arbeidet med en digitalisering av museenes samlinger i vår region. I første omgang ble Trøndelagsbasen etablert og etter hvert gikk denne inn i en naturlig nasjonal satsing som nå har ført til etableringen av Digitalmuseum.no. Samtidig er vi en aktiv medspiller i ABM-samsøk og Europeana Local.

Samhandling med de øvrige nasjonale og internasjonale digitaliseringsprosjekter er nødvendig. Andre museer i Det nasjonale museumsnettverket under Kultur- og kirke departementet (KKD) gjør i dag en kjempeinnsats på dette området. Vi har i vår region langt igjen, men sitter inne med mye erfaring og kunnskap på dette området. Derfor er vår konklusjon at et nasjonalt digitalt museum bør etableres i et samarbeid mellom universitetsmuseene og det nasjonale museumsnettverket under KKD. Det vil ha stor betydning for museumsutviklinga i vår region, men først og fremst er det nødvendig i en nasjonal og internasjonal sammenheng. En god start på dette prosjektet bør bli en tett samhandling mellom MusIT (universitetsmuseene) og KulturIT (Primus) i en videre utvikling av digitale samlingsdatabaser. Det sies i rapporten fra NDU at universitetsmuseene skal utarbeide en felles digital formidlingsstrategi. Et nasjonalt digitalt universitetsmuseum skal kommunisere og utveksle informasjon med de øvrige nasjonale og internasjonale digitaliseringsprosjektene som er under utvikling. Det beste vil være en reell samordning.

* * *

Vår konklusjon er derfor at vi etterlyser en klarere strategi for samarbeid med Det nasjonale museumsnettverket (KKD) og universitetsmuseene (KD)

Med hilsen

Astrid Fuglås
Faggruppeleder

Knut Wik
Rådgiver